

وژره فضای مجازی

و نامه های رهبری به جوانان غربی

نامه هایی که در فضای مجازی درخشیدند

مجله تخصصی تحلیل و بررسی فضای مجازی
شماره ۵۴
۲۲

احمد اکبری *

akbari@noornet.net

چکیده

نامه های رهبر معظم انقلاب اسلامی به جوانان غربی، موجی در رسانه های اطلاع رسانی ایجاد کرد. فضای مجازی و ظرفیت های متفاوتی که دارد، مهم ترین و فراگیرترین رسانه برای انتشار و تحلیل و بررسی این نامه ها به شمار می آید. پس از صدور هر یک از دو نامه رهبری، تلاش های بسیاری به صورت خودجوش از سوی علاقه مندان در داخل و خارج از کشور برای انتشار و ابلاغ این پیام ها صورت گرفت. در این نوشتار، مهم ترین پایگاه ها، نرم افزارها و فعالیت های صورت گرفته در فضای مجازی در راستای نشر، توسعه و تحلیل نامه های رهبری به جوانان غربی معرفی می شود.

کلیدواژه ها: فضای مجازی، نامه های رهبری، letter4u، جوانان غربی.

* پژوهشگر مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی.

مقدمه

نخستین نامه رهبر معظم انقلاب اسلامی به جوانان اروپا و آمریکای شمالی، در ابتدای بهمن ۱۳۹۳ منتشر شد و حدود ده ماه بعد، حوادث تلخ دیگری در غرب رخ داد و ایشان بار دیگر نامه‌ای را در آذر ۱۳۹۴ خطاب به عموم جوانان غربی نوشتند. رهبر معظم انقلاب در نامه اول، از جوانان اروپا و آمریکای شمالی خواستند که تصویر ذهنی خود درباره اسلام را که تحت تأثیر جریان رسانه‌ای غربی است، نادیده بگیرند و از طریق منابع دست‌اول، مانند قرآن، اسلام را بررسی کنند و بر مبنای یک شناخت درست و با ژرف‌بینی و استفاده از تجربه‌های ناگوار، بنیان‌های یک تعامل صحیح و شرافتمندانه را با جهان اسلام پی‌ریزی کنند.

انتشار این نامه‌ها می‌توانست از مسیرهای مختلف رسانه‌ای، مانند شبکه‌های ماهواره‌ای برون‌مرزی ایران، رسانه ملی و یا روزنامه‌های انگلیسی‌زبان چاپ ایران و دیگر راه‌ها انجام شود؛ اما بر خلاف انتظار و در اقدامی شایسته و با شناخت دقیق از مخاطب هدف، آغاز انتشار این نامه‌ها از طریق فضای مجازی و خصوصاً شبکه‌های اجتماعی بود.

شبکه‌های اجتماعی

از خبرگزاری‌های مختلف دنیا و برخورد‌های منصفانه یا غیر منصفانه آنها که بگذریم، باید گفت نامه رهبری در اولین ساعات از طریق شبکه‌های اجتماعی و بسترهای مشارکتی وب منتشر شد. این نامه به سرعت به زبان‌های بسیاری ترجمه شد و در شبکه‌های اجتماعی چرخید. آغاز انتشار این نامه‌ها، توسط حساب کاربری منسوب به پایگاه www.khamenei.ir در شبکه اجتماعی توئیتر (Twitter) بود که نامه را به صورت بخش‌بخش منتشر کرد. بیشترین

بازتاب‌ها در ابتدا، متعلق به همین شبکه اجتماعی بود. هشتگ «letter4u» به طور بسیار گسترده در این شبکه بازنشر شد و در شبکه‌های اجتماعی دیگری نظیر اینستاگرام (instagram) و فیس بوک (Facebook) نیز مورد استفاده قرار گرفت. شبکه‌های دیگری که در اشتراک‌گذاری فیلم فعالیت می‌کردند، نیز میزبان انتشار فیلم‌های خلاقانه‌ای شدند که عموماً به زبان انگلیسی ساخته شده بودند و مخاطبان انگلیسی‌زبان را به مطالعه نامه رهبری، دعوت می‌کردند. این نقطه آغاز و همچنین ادامه انتشار آن از طریق شبکه‌های اجتماعی، به جای استفاده از رسانه‌های رسمی، به طور قابل ملاحظه‌ای بر انتشار هر چه بیشتر آن و نزدیک شدنش به مخاطب نسل جوان که نام آنها در عنوان نامه درج شده بود، تأثیرگذار بود.

از طرف دیگر، بخش عمده توزیع این نامه، توسط اشخاصی انجام شد که کاربران معمولی بودند و تنها به دلیل علاقه شخصی به نویسنده نامه، دست به این بازنشر زدند و حتی عده بسیاری که تا پیش از آن، نامی از رهبر انقلاب اسلامی ایران نشنیده بودند، با خواندن این نامه، آن را به دیدگاه‌های درونی و انسانی خود نزدیک یافته، در نشر هر چه بیشتر آن مشارکت کردند و این، برای بسیاری از تحلیل‌گران رسانه‌ای و تبلیغاتی جهان غرب، قابل توجه و تأمل بود.

در نهایت، بسیاری از این کلیپ‌ها به سادگی در پایگاه‌ها و وبلاگ‌های کاربران و سایر شبکه‌های اجتماعی باز نشر شد. پایگاه اینستاگرام (instagram)، یکی از این شبکه‌هاست. این فضای اجتماعی که مبتنی بر تلفن همراه است و به کاربران اجازه می‌دهد تصاویری از زندگی روزمره خویش را با دوستان خود به اشتراک

بگذارند، پس از انتشار این نامه، شاهد موج گسترده‌ای از بازنشر نامه و همچنین درج یادداشت‌هایی مشتمل بر جمله «Letter4u» بود. «جنبش نشر نامه رهبری»، نام یکی از حساب‌های این شبکه است که در همین جهت راه‌اندازی شده است.

در پایگاه مقام معظم رهبری، دو هفته پس از انتشار نامه اول، بخشی با عنوان «نامه را رساندم» ایجاد شد تا در جهت تحقق تلاش‌های علاقه‌مندان به نشر نامه‌ها، به آنان یاری رساند. در این صفحه، کاربران می‌توانستند با ارسال تصویر، فیلم، صوت، متن، اسکرین‌شات، یادداشت، خبر و پوستر، فعالیت‌های خود را برای انتشار در دیگر فضاهای مجازی، از طریق همین صفحه ارسال نمایند.

اینک، هشتگ «Letter4u» که پیش از این، یک اصطلاح عاشقانه بوده و در موتورهای جست‌وجو، شناسه مهم صفحات دارای چنین محتوایی بوده، به یک اصطلاح معروف و مختص نامه‌های رهبری به جوانان غربی تبدیل شده است. جست‌وجوی این عبارت با شکل‌های مختلف آن، در موتورهای جست‌وجو و شبکه‌های اجتماعی، شاهدهی بر این مدعاست. این عبارت اکنون، عنوان معروف گروه‌ها و صفحات خاص در شبکه‌های اجتماعی «instagram»، «Facebook»، «Twitter»، «Telegram»، «youtube» و موتور جست‌وجوی «google» و نیز نام شناخته‌شده برخی پایگاه‌ها و ویژه‌نامه‌های اینترنتی، در این باره شده است.

با وجود اینکه سیاست‌های دانشنامه آزاد «ویکی‌پدیا» درباره ایجاد مداخل، معمولاً سخت‌گیرانه است و بسیاری از مداخل‌ها به دلیل عدم سرشناسی حذف می‌شوند، اما تاکنون مداخل «نامه‌های

بخش عمده توزیع این نامه، توسط اشخاصی انجام شد که کاربران معمولی بودند و تنها به دلیل علاقه شخصی به نویسنده نامه، دست به این باز نشر زدند و حتی عده بسیاری که تا پیش از آن، نامی از رهبر انقلاب اسلامی ایران نشنیده بودند، با خواندن این نامه، آن را به دیدگاه‌های درونی و انسانی خود نزدیک یافته، در نشر هر چه بیشتر آن مشارکت کردند و این، برای بسیاری از تحلیل‌گران رسانه‌ای و تبلیغاتی جهان غرب، قابل توجه و تأمل بود

دهند، در بیشتر مواقع خود نمی‌دانند که درباره چه چیزی صحبت می‌کنند و این، یکی از دلایل افزایش اسلام‌هراسی در غرب است. امروز رهبر ایران بهتر از هر کس دیگری، اهمیت نسل جدید را درک کرده است. او با آنها صحبت می‌کند؛ زیرا می‌داند که نسل بزرگ‌تر آنان، خود به انحراف کشیده شده‌اند. او می‌داند که ما باید جوانان را در مسیر مطالعه و یادگیری قرار دهیم؛ چرا که آینده از آن ایشان است. اگر ما جوانان را تشویق به درک درست اسلام از منابع واقعی و اصلی بنماییم، می‌توانیم به آینده‌ای بهتر امیدوار باشیم.»

دکتر رندی، مورخ و پژوهشگر آمریکایی دانشگاه ویرجینیا نیز یکی دیگر از این اندیشمندان است. وی در پاسخ به نامه رهبر معظم انقلاب، چنین نوشته است: «رهبر عزیز! در کشورهای غربی، در ذهن ما یک تصویر هالیوودی از دین اسلام شکل گرفته است. ما اسلام را سمی، خشن و وحشی می‌دانیم که مخصوص عرب بادیه‌نشین است. من امیدوارم که این نامه شما آخرین نامه به جوانان غربی نباشد. جوانان غربی را به ایران دعوت کنید تا ببینند که اسلام چیست؟ همان طور که خود من این کار را انجام خواهم داد. ما می‌توانیم دیوارهای خشونت فرقه‌ای، ظلم و ستم،

با توجه به دعوت رهبر معظم انقلاب به مطالعه اسلام از منابع اصلی و بدون واسطه؛

– ارائه بخش ویژه پیامبر اعظم اسلام (صلی الله علیه و آله) جهت آشنایی با شخصیت آن حضرت.

این پایگاه همچنین، بخشی را به ارائه نظرها، تأییدها و پاسخ ده‌ها اندیشمند فرهیخته و فعال اجتماعی آمریکایی و اروپایی اختصاص داده و دیدگاه‌های ایشان را درباره نامه‌های رهبری به نمایش گذاشته است. اندیشمند مسائل اجتماعی، خانم تیزیانا سیاواردینی (Tiziana Ciavardini) رئیس انجمن انسان‌شناسی در ایتالیا، در این باره چنین نوشته است:

«آنچه در این نامه نوشته شده، بسیار درست است. ما واقعاً باید اسلام را از منابع اصلی بشناسیم. من امیدوارم که این نامه، جوانان را در مطالعه دین اسلام و در کاهش تبلیغات ناشایست علیه اسلام کمک کند. آیت‌الله خامنه‌ای در این نامه اشاره کردند که در غرب، سیل تبلیغات غلط در مورد اسلام وجود دارد. متأسفانه، در کشورهای غربی افرادی که خود را به عنوان «کارشناس» معرفی می‌کنند، گاهی خود، در درک صحیح از دین به خطا رفته‌اند. حتی آنهایی که سعی می‌کنند تصویر اسلام را لکه‌دار نشان

رهبر ایران به جوانان جهان غرب» و مدخل «خطاب به جوانان اروپا و آمریکای شمالی» در این دانشنامه ایجاد شده است و نه تنها باقی مانده، بلکه به حدی از شهرت رسید که پس از چندی، پیوند آن در تاریخ ۱۶ فوریه ۲۰۱۵م. در صفحه اصلی ویکی‌پدیای انگلیسی در بخش «آیا می‌دانید؟» قرار گرفت. این صفحه به طور میانگین، روزانه ۱۵ میلیون بازدید از سراسر جهان دارد.

پایگاه‌های وب

۱. پایگاه «نامه‌ای برای حقیقت»

www.letterfortruth.com

این پایگاه، به زبان انگلیسی و توسط جمعی از جوانان کشورهای غربی راه‌اندازی شده و از مهم‌ترین پایگاه‌های خارجی است که در کشور آمریکا به ثبت رسیده و شامل مطالب ذیل است:

- متن هر دو نامه رهبر معظم انقلاب اسلامی به زبان انگلیسی؛
- زندگی‌نامه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای؛
- بیان مصادیقی که نامه‌های رهبری از آنها پرده‌برداری کرده است؛
- ارائه گزارش از چگونگی پوشش رسانه‌های غربی در مورد نامه‌های رهبری؛

– ارائه بخش ویژه قرآن، همراه امکان تلاوت قرآن و مشاهده تفسیر المیزان به زبان انگلیسی، اخبار و مقالات قرآنی،

نژادپرستی و رشد امپریالیسم را در هم بشکنیم.»

۲. پایگاه «نامه رهبر معظم انقلاب»

www.letter4youth.ir

این پایگاه که از سوی جنبش دانشجویی نشر نامه رهبر معظم انقلاب راه اندازی شده، دارای چهار بخش اصلی: اخبار، بازتاب، شبکه‌های اجتماعی و مقالات است و اطلاعات بسیار و متنوعی را در بخش‌های فوق در خود جای داده است. در این پایگاه همچنین، حجم انبوهی از پوسترها، تصاویر و کلیپ‌های مرتبط با محتوای نامه و بازتاب آن در میان جوانان غربی ارائه شده است. غالب این مطالب و خصوصاً اطلاعات چندرسانه‌ای موجود در این پایگاه، به گونه‌ای است که می‌تواند خوراک شبکه‌های اجتماعی، گروه‌ها و کانال‌های فعال در هر یک از این شبکه‌ها باشد.

۳. ویژه‌نامه «a letter4u»

<http://farsi.khamenei.ir/ndata/news/28731/index.html#fa>

در پایگاه دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، بخش ویژه‌ای با فضای گرافیکی زیبا، برای نامه اول ایشان راه‌اندازی شده است. این ویژه‌نامه با عنوان «a letter4u» در فضای مجازی منتشر شده و شامل بخش‌های ذیل است: نامه اول رهبر معظم انقلاب به زبان‌های فارسی، عربی، انگلیسی، اسپانیولی و فرانسه؛ پوستر، ماهنگ، دستخط، نقشه راه و ارائه نکات مهم نامه رهبری در قالب جدول.

۴. ویژه‌نامه «دیپلماسی مکتوب»

<http://www.hawzah.net/fa/Occation/View/70171>

این ویژه‌نامه با محور قرار دادن متن نامه مقام معظم رهبری به جوانان

غربی، مقالات، یادداشت‌ها، مصاحبه‌ها و آرای اندیشمندان و صاحب‌نظران مختلف را که مستقیم یا غیرمستقیم، به موضوعات نامه‌های رهبر انقلاب پرداخته‌اند، به کاربران ارائه می‌نماید. در این مجموعه، ابتدا نامه‌هایی از جنس نور به نمایش گذاشته شده و از این طریق، مروری بر نامه حضرت سلیمان نبی(ع) به بلقیس و نامه امام خمینی(ره) به گورباچف شده و پس از آن، متن نامه ارائه شده و برای هر یک از سرفصل‌های مطرح‌شده در محتوای نامه، مجموعه‌ای از مقالات گزینش و ارائه شده است.

مصاحبه با صاحب‌نظران، وظایف ما در قبال نامه‌های رهبری، معرفی کتاب و معرفی پیوندهای اینترنتی مرتبط، از دیگر بخش‌های این ویژه‌نامه است. حجم زیاد محتوای این مجموعه، آن را در شمار مفصل‌ترین ویژه‌نامه‌های پایگاه حوزه قرار داده است.

۵. جنبش دانشجویی «نشر نامه رهبر معظم انقلاب»

<http://letter4u.blog.ir>

جمعی از دانشجویان پیرو مقام معظم رهبری پس از انتشار نامه اول، با ایجاد یک موقعیت در فضای مجازی، سعی نموده‌اند نامه‌های رهبری به جوانان غربی را در حد ممکن منتشر کنند. بر اساس آنچه گردانندگان این وبلاگ گفته‌اند: این نامه‌ها و موجی که مستقیماً توسط رهبر عزیزمان ایجاد شده، فرصت استثنایی و بی‌نظیر است تا جوانان به عنوان سربازان این جبهه فرهنگی به تکلیف خود، جهت صدور اسلام و انقلاب اسلامی به سراسر دنیا و بیداری اذهان جوانان سایر کشورها عمل کنند و همان طور که پدران و مادران آنها در ایجاد انقلاب اسلامی

ایران نقش ایفا کردند، آنها نیز در ایجاد انقلاب جهانی که در محدوده ذهن و فکر افراد رخ خواهد داد، گام بردارند.

در این وبلاگ که از جمله بخش‌های فعال وب در زمینه انتشار نامه رهبری است، متن نامه اول به ۴۷ زبان دنیا ارائه شده و علاوه بر این، بخش‌هایی نیز به ارائه پوستر، کلیپ تصویری و پادکست صوتی مرتبط با محتوای نامه ارائه شده است. این پایگاه سعی نموده تا شرایط را برای فعالان در شبکه‌های اجتماعی، مترجمان و کسانی که به همکاری در انتشار محتوای نامه رهبری علاقه دارند، فراهم نماید.

۶. ویژه‌نامه «Letter4u»

<http://alumni.miu.ac.ir>

جامعة المصطفی العالمية، یک مرکز جهانی است که پذیرای طلاب کشورهای سراسر دنیا است و در خصوص آموزش دینی و تحصیلات حوزوی طلاب غیر ایرانی، فعالیت می‌کند. پایگاه اطلاع‌رسانی دانش‌آموختگان این مرکز نیز بخش ویژه‌ای را به نامه‌های رهبری اختصاص داده که برخی از محتواهای این ویژه‌نامه، توسط طلاب و دانش‌آموختگان غیر ایرانی تهیه و ارائه شده است.

در این مجموعه نیز متن نامه رهبری به ۴۸ زبان دنیا، همراه با امکان دریافت فایل متنی و صوتی آن در دسترس قرار گرفته است. همچنین، محتوای نامه به صورت جدول و نمودار درختی تهیه شده و مفاهیم کلیدی و مهم نامه در بخش جداگانه فهرست شده است. در این ویژه‌نامه، تصاویر رهبری، پوستر و کلیپ‌هایی به زبان‌های مختلف و پوسترهایی با مضامین قرآنی و حدیثی، جهت ترویج محتوای نامه رهبری تهیه و ارائه گردیده است.

ایجاد دسترسی به قرآن کریم، نهج

انتشار این نامه‌ها می‌توانست از مسیرهای مختلف رسانه‌ای، مانند شبکه‌های ماهواره‌ای برون مرزی ایران، رسانه ملی و یا روزنامه‌های انگلیسی‌زبان چاپ ایران و دیگر راه‌ها انجام شود؛ اما بر خلاف انتظار و در اقدامی شایسته و با شناخت دقیق از مخاطب هدف، آغاز انتشار این نامه‌ها از طریق فضای مجازی و خصوصاً شبکه‌های اجتماعی بود

بهار ۱۳۹۵ ارائه خواهد شد، علاوه بر افزودن ترجمه قرآن کریم و نامه‌ها، مقالاتی درباره شناخت اسلام نیز به زبان‌های اروپایی اضافه گردد.

۲. «نامه‌ای برای تو ۱»

مشمول بر متن کامل نامه اول رهبر انقلاب به جوانان اروپا و آمریکای شمالی و ترجمه آن به پنج زبان زنده دنیا.

۳. «نامه‌ای برای تو ۲»

دارای متن نامه دوم رهبری و ترجمه آن به بیش از ده زبان دنیا از جمله: انگلیسی، عربی، ترکی، اسپانیایی، اندونزیایی، سواحیلی و اسپانیایی، همراه با مطالب مرتبط صوتی، تصویری و ویدیویی درباره نامه.

۴. «نامه‌ای برای تو»

شامل متن نامه و ترجمه آن به ۱۸ زبان دنیا و امکان دسترسی به فایل صوتی نامه‌ها به چهار زبان و تعدادی تصاویر مرتبط.

۵. «نامه‌ای برای جوانان اروپا و آمریکای»

دربردارنده نامه اول و ترجمه آن به زبان‌های: عربی، انگلیسی، فرانسه و اسپانیایی همراه با بخش‌بندی پیام.

۶. «نامه‌ای به شما»

دارای متن نامه اول و ترجمه آن به ۱۲ زبان دنیا از جمله: عربی، انگلیسی، ایتالیایی، اردو، فرانسه، آلمانی، اسپانیایی و ترکی. ■

نرم افزارهای موبایلی

برنامه‌های مناسب برای تلفن‌های همراه، همیشه از پُر مخاطب‌ترین نرم‌افزارها بوده است. پس از انتشار نامه‌ها، برنامه‌های گوناگونی در این باره تولید و ارائه شدند؛ برنامه‌هایی که غالباً توسط کاربران علاقه‌مند، برای سیستم‌عامل‌های اندروید ساخته شده و به صورت رایگان در فروشگاه‌های اینترنتی قرار گرفته‌اند.

محتوای این گونه نرم‌افزارها که نام‌های مشابهی هم دارند، معمولاً شامل متن و ترجمه نامه‌ها به زبان‌های مختلف، تصاویر مرتبط با مضمون نامه‌ها، کلیپ‌های صوتی و تصویری و محتوای جانبی دیگر همراه است. جالب اینکه برخی نرم‌افزارها صرفاً با رابط کاربری به زبان انگلیسی و برای مخاطبان خارجی تولید شده‌اند. در ادامه، به نمونه‌هایی از برنامه‌ها که در بررسی و جست‌وجوهای انجام‌شده شناسایی شده‌اند، اشاره می‌شود:

۱. «A letter for you»

این برنامه توسط مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام) تهیه شده و شامل متن و ترجمه نامه‌ها به شش زبان است. همچنین، امکان دسترسی به متن کامل قرآن کریم، همراه با ترجمه این کتاب مقدس به زبان‌های: انگلیسی، اردو، فارسی و ترکی استانبولی نیز از امکانات دیگر این برنامه است. قرار است در نسخه دوم این نرم‌افزار که در

البلاغه و اطلاعات متنوع درباره زندگی و شخصیت پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) از دیگر بخش‌های این ویژه‌نامه به شمار می‌آید. در بخش دیگری از آن نیز در اقدامی جالب، گزارش‌های مختلفی از بازتاب نامه مقام معظم رهبری در دیگر کشورها عرضه شده و نظرات کاربران در مورد این رفتار و چگونگی عملکرد آنان در انتشار نامه‌ها، بیان شده است.

۷. جنبش «letter4u»

www.ammarname.ir
 جنبش letter4u در پایگاه عمارنامه، بخشی را که شامل حدود ۲۰۰ مطلب است، به این موضوع اختصاص داده است. این مطالب، بیشتر شامل مقالات و تحلیل‌های اندیشمندان درباره محتوا و بازتاب نامه‌های رهبری است.

۸. بخش «lettr for U» در پایگاه روشنگری

http://roshangari.ir/letter4u
 این پایگاه، علاوه بر ارائه محتوای نامه‌های رهبری، مجموعه‌ای از مطالب را به عنوان محتوای قابل استفاده در شبکه‌های اجتماعی تولید و ارائه کرده است. این محتوا شامل: متن، تصویر، کلیپ تصویری و صوتی و استیکر می‌باشد که با عناوین مختلف بوده و بیشتر ناظر به واکنش جوانان غربی و بازتاب نامه در میان کشورهای مختلف می‌باشد.